

מאיר יודא מענענבוים

אב"ד ור"מ נטע שורק ד'משאמה
קרית יואל יצ"ו

ב"ה

שלומים מרובים כטל וכרביבים ישפע להון מן שמיא על המאיר לארץ ולדרים
בחיבוריו הנפלאים, איש המעש ומזכה את הרבים, מרבה פעלים לעמוד דברים
על מתכונתה, וברוך אברהם לקל עליון המרבה כבוד שמים וכבוד תורתו ית"ש,
מריה דאברהם יהא בעזרו להוציא מחשבתו מכח אל הפועל, ה"ה הרה"ג מו"ה
רבי אברהם לויפער שליט"א, אבדק"ק דאראג יע"א

אחדשה"ט כראוי וכנכון הנני בזה להשיב על שאלתו בענין העופות החדשים מבית החרושת "דיקאלב",
ובעיצומה של יום קרא התרגנו"ל לה בשם "לענהארן", אם יש לאכול עוף זה. וגם שאל ישאל בענין
שאלת טריפות הנולד בעופות הללו עכ"ז שחטוהו ומכרוהו, ובאמת אין דבר זה צריך תלמיד והוא
אך למותר, כיון שכל מציאות העוף הלזה יש בו חששות ועדיין לא נתברר מסורתה כאשר אבאר בקיצור
נמרץ.

הנה אין לנו אלא מה שכתב הרמ"א ביור"ד סי' פ"ב ס"ג וז"ל, ואין לאכול שום עוף אלא במסורת שקבלו
בו שהוא טהור עכ"ל, ומיניה לא תזיע, ובעוף שיש לו מסורת רק בא לפנינו עוף בדומה ויש בה שינוים,
הנה כבר ביאר בארוכה בדרכי תשובה (שם ס"ק ז"ך) מהרבה אחרונים דבאם יש שינוי גדול אז צריך
מסורה חדשה על עוף זה, וידועים דברי מרן אדמו"ר הקדוש משינאווא זי"ע שכתב אודות הבר אווא
(מאסקאווי כמשמעות השאלה) הנדפס בספר אילה שלוחה שנדפס על ידו הקדוש וכתב * שאין להתירם
בשום אופן, ועיי"ש בדרכי תשובה שנסתפקו בדבריו באם שינוי של גידול העוף הוי שינוי להצריך מסורה
חדשה, אבל זה ברור שאם יש להם שינוי באורך צווארם הוי שינוי גמור, ועי' במ"ש זקני בשו"ת נטע

^א וז"ל לאשר זכני השי"ת להתחיל בזכות הרבים אודיע דעתי בדבר הבר אוואות גדולות שבאו מחדש במדינתנו ויש מתירין אותן, מצאתי
א"ע מחויב בדבר להודיע כי אין ההיתר ברור כי מי שרוצה להתיר ע"י בדיקת סימנין בודאי הוא טועה מאוד כי מי הוא שיבא אחרי הרמ"א
ז"ל לדחות דבריו חלילה, שכתב בפירוש שאפילו על חרטום רחב וכו' שהרז"ה כתבו אין אנו אוכלין אלא במסורת וסיים ואין לשנות, ומי הוא
בדור האחרון שיפסוק לשנות מדברי הרמ"א חלילה ואם ירצה להתיר מטעם שאין זה שינוי מה שהם גדולים הרבה מאותם שאנו אוכלין עד
עתה גם זה טעות כי גמרא מפורשת בפרק אלו טריפות דהרבה עופות יש שדומין לטהורים רק שהם בשינוי קטן וטמאין הם כמו דאיתא בדף
ס"ג אמר רב יהודא אריכי שוקא שריא גיצי אסורי יעוי' ברש"י שם ד"ה אלא אינהו מי ידע בהו שכתב וז"ל כלום מכירן שלא יהא א' דומה לזה
והוא טמא עכ"ל, הרי דיש טמא שדומה לטהור ע"כ צריך שיהי' בלי שום שינוי שיהי' פשוט לכל שזה הוא העוף הנאכל, ולדעתי שזה כונת
המחבר בסי' פ"ג שכתב בזה"ל והוא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור כו', ולכאורה שפת יתר הוא דהא כתב מקודם עוף טהור
נאכל במסורת ומסורת הוא שעוף כזה נאכל ומה צריך עוד להתנות שיהי' פשוט באותו מקום שזה עוף טהור ואין לומר דכוונתו שצריך להיות
דוקא באותו מקום הלא בסעיף ה' הביא פלוגתא אם מקומות שאין להם מסורת יכולין לאכול על סמך מקום שיש להם מסורת ואיך סתם כאן
שצריך שיהי' פשוט באותו מקום אלא ודאי דכוונתו הוא לבאר דלא מיקרי מסורת רק אם אין שום שינוי ודבר פשוט הוא לכל רואה העוף שזה
הוא העוף הנאכל מקודם, אבל אם אין מורגלין בעוף כזה אין זה מסורת.

ע"כ לפענ"ד אין לסמוך על המתירין נגד דעת הרמ"א שכל מדינות בני אשכנז אינם נוטים מדבריו וחלילה לשנות, ויאמרו נא המתירין מאי
הפרש יש בין בר אוואות הבר שכל ישראל פורשין מהן ובין אותן שאנו אוכלין רק שהחרטום וצפורנים שלהם שחורים הגם דהכו"פ מאריך
בהיתירם אבל קבלו ישראל דעת הצ"צ שאוסר אותם, ושלא לזוז מדברי הרמ"א שלא לסמוך על שום סי' רק במסורת ברורה.
דברי הבעה"ח יום ג' לסדר והבדלתם בין הבהמה הטהורה וגו' א"ך למב"י תרנ"ה לפ"ק.

שורק חי"ד סי' ח' אות ב' וז"ל, מה ששאל בעופות שצאוורן חלק בלי נוצות ואדום אם רשאים לשוחטן, הנה התרנגולים באים מארץ באסניע וכאן אין עלי" מסורת ויען שנשתנו אלו מתרנגולת שלנו קיי"ל שעוף אינן נאכל בלי מסורת או סימנים, לכן אין שוחטין אותם עד שיתברר שיש שם במדינת באסניע מסורת עליהם, ולענין הכלים אין לנו לאסור וכו' עכ"ל, וכן העיד בדרכי תשובה בשם אביו הגה"ק בעל שם שלמה בתרנגולת הבאים ויש להם שינוי גדול בצווארם שאין להם נוצות וגם מראה אדום שאין לאכלם וצריכה מסורה חדשה, וכן מבואר בכל הפוסקים בשינוי גדול שצריך מסורה חדשה ואין לסמוך בזה שהוא דומה לתרנגולת דידן.

והנה העוף הזה הבא מחדש מבית החרושת "דיקאלב" אין זה עוף הלעגהארן שיש לה מסורת שאכלו אותו ואת ביציהם, ומה גם שיש לה שינויים בינה לבין הלעגהארן, ובפרט שיש לה שינוי גדול שכרבלתו גדולה וכפולה מאוד גם מעת נעוריו, ולא כן עוף הלעגהארן שכרבלתו בקומה זקופה, ואם נמצא לפעמים לעת זקנתם שכרבלתו כפופה הנה הוא רק מכח זקנותם וחולשיה, ולכן כרבלתא יכפוף רק במיעוט עופות, ולפ"ז העוף החדש הדיקאלב צריך מסורה, ומה שקראו לה לעגהארן לא אזלינן בתר שמה רק בתר העוף ולא מפקינן בשמיה.

ובאמת יש לחוש לזה שכרבלתו כפולה שהוא העוף הטמא הדוכיפת המבואר בגמ' חולין דף ס"ג ע"א שהודו כפות ופירש"י כרבלתו עבה ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה שם והוא עוף גדול כתרנגול ע"כ, וא"כ עוף הזה שיש בו אלו הסימנים ואין להם מסורה בוודאי הוי שינוי גדול ואין לך שינוי גדול מזה שיש בה דמיון לדוכיפת, ואף אם הי' בא לפנינו עוף כזה עם מסורה ישנה ממקום מוחזק בכשרות ומת"ח מובהקים כבר כתב בכנה"ג שיכולים לאכלם ע"י מסורה, אבל זה ברור שבאם אין להם מסורה אסור לאכלם.

והנה מה שהעסקנים רימו את הרבנים במראות והביאו לפניהם עוף אחר לגמרי, ובוה רצו להחזיק מסורה על העוף "דיקאלב", דבר זה א"צ לפנים שבטל ומבוטל כמובן, ואדרבה דבר זה בעצמו מחזיק שאין לה מסורה, רק אפי' אם הי' מביאין לפניהם עוף ה"דיקאלב" אין זה מחזיק מסורה, ועדיין לא שמענו מעולם כשמביאין העוף לפני רבנים נעשה עי"ז העוף מוחזק במסורה. ואם היו רוצין לדון על מסורת העוף ה"דיקאלב", היו צריכין להביא לפני הרבנים במעמד שוחטים מובהקים יר"ש הבקיאים במסורה ויש להם מומחיות וקבלת מסורת טהרה, הלעגהארן ביחד עם העוף ה"דיקאלב" והיו דנים עליהם ועל השינויים שביניהם, והיו חוקרים ודורשים אם שחטו עוף כזה, וכמ"ש הרמ"א אין לאכול אלא במסורה שקבלו בו שהוא טהור, וכתב בכנה"ג בהגהות ב"י אות ל' וז"ל הבא להעיד מסורה חדשה שאין מכירין אותם יצטרך שהיא בר סמכא ומעיד על אנשי מדינה זו או מדינה אחרת שהיא מנהג פשוט לאכלו, או שמקובל מפי אדם גדול דכדאי לסמוך עליו על עדותן דוודאי דייק שפיר אבל אינש דעלמא דאסהיד שראה ושמע מאינש דעלמא אהא לא סמכינן דילמא לא דייקו שפיר ובשינוי מעט מתהפך ועביד דטעי ועל כי האי גוונא קאמר תלמודא והוא שיהא בקי בהם בשמותיהם וזה אינו נמצא בכנה"ג, עכ"ד הכנסת הגדולה בשם המהרי"ל. וכתבו האחרונים דאם בימי המהרי"ל שהיא לפני ארבע מאות שנה

כתב כן, כ"ש האידנא שנשתכחו התורה לא שייד כלל שיהא בקי בהם בשמותיהם, ויש מקומות שסמכו על בר בי רב דחד יומא, ועי' בכ"ז בדרכי תשובה סי' פ"ב ס"ק י"ז. וא"כ ק"ו בן בנו של ק"ו. אלו העסקנים אשר כל שפתותיהם מרמה ושקר וכל מגמתם לסתור הישנים אשר קבלנו דור אחר דור. מלבד שהם משוחדים לתאוות הניצוח שאין להם שום נאמנות להחזיק עוף חדש.

ובפרט שהחזיקוהו במסורת רק ע"י בקיאים בכתבי העכו"ם וכוזביהם שמכחישים כבריאת העולם, והן המה שהעידו על עוף זה שלדעתם עוף זה מוחזק בלי תערובות, אוי לדור שכך עלתה בימיו לעקירת התורה כזה רח"ל. וע"כ פשוט וברור שאסור לאכול עוף הנקרא דיקאלב אשר קראוהו בשם תרנגול, בלתי אם יתברר בבירור גמור ע"י רבנים מובהקים שאין להם שום שוחד של נגיעה ושום שוחד לסתור דעת רבנים הקודמים ע"י שישאלו שוחטים המוחזקים בכשרות לידע באם אכלו אותו באיזה מקומן של שבחים, אבל כעת שעומד בבירורו שהוא עוף חדש שלא אכלו אותו בשום מקום, אסור בהחלט לאכלם.

{ב}

ולענין הכשר כלים כבר כתב בשו"ת אבני צדק חיו"ד סי' כ"ט, בבר יונה הבר, שיש להם סימנים כשרים אבל אין להם מסורה, שאין צריך להכשיר הכלים רק ימתין עד אחר מעל"ע, ואז מספק יכול להתיר הכלים, דאחר מעל"ע אף להאוסרים אינו רק ספק דאורייתא שאנו חוששין שמא דורס הוא, ולכן אחר מעל"ע שכבר נותן טעם לפגם ואינו אלא מדרבנן יש להתיר, וכן כתב זקני בשו"ת נטע שורק הנ"ל שאין צריך להכשיר הכלים.

אבל י"ל דכל מה שכתבו כן הוא בעוף שאין לה מסורת ויש להם כל סימני טהרה, אבל עוף הזה שכרבלתו כפופה וא"כ יש בהם חשש דוכיפת, אף אם הי' בא לפנינו במסורה ממש מותר, אבל בעת שאין להם מסורה, חוששין לזה שעוף הזה הוא חמור משאר עופות שאין להם מסורה, ויש לחוש שמא צריך להכשיר הכלים.

ומה גם שיש עוד חששות כמ"ש בשם כמה רבנים שחולק את רגליו ולא נתברר היטב הדבר, ע"כ בוודאי חמור עוף הלזה יותר משאר עופות שאין להם מסורה, ויש לחוש. ואיני אומר בזה בוודאי, כיון שהוא אחר מעל"ע והוי ספק דרבנן, אבל למיחש מיהא בעי.

ובאמת לפלא על הרבנים המכשירים שבמקום שנפלו ספק כזה, הרי צריכים לברר הדבר ולחקור עליהם, רק השיבו בדברי ביטול ושחוק, והרי שאנו רואים בדורות הקודמים עד כמה טרחו ויגעו לברר הדבר וליתן להם מסורה חדשה, ואיך דחו דבר זה בקש, וכי זהו תורה, וכי זהו דרך הלכה, וכי זהו הדרך להאכיל בני ישראל עוף חדש שאין להם מסורה.

ובפרט כשבאים ללגלג על עופות הנאכלים בכל מקומות מושבותיהם של בית ישראל, וענו ואמרו שרוצים להדר ולהחמיר בעוף הזה, בעת שכמה קולות וקלקולים יש על עוף הזה אפילו לשיטתם, ולמה לא פנו לדברי המעירים ליתן להם מקום ולברר הדבר היטב, ושמעתי שיש רבנים שהוציאו לעז

על עופות שכל בית ישראל אוכלים אותם זה שבעים שנה בדברים שאין הדעת סובלת, אבל נפלו בגדר הוצאות לעז, וכמ"ש הטו"ז או"ח סי' קס"א סק"ו² דגם להחמיר בדבר יש בה הוצאות לעז על הדור ההוא, ולא דוקא על הדורות הקודמים עיי"ש, וב"ש וב"ש כשהם מלגלגים על הראשונים והקדמונים, וסמכו ידיהם על המשכילים הבקיאים בספרי העכו"ם, ובהמפיצים בכל העולם דברי שטנא וקנטר על גאוני ישראל מקימי התורה, ודברי בוז וקלון על רבותינו הק' נ"ע.

אבל התשובה לזה הוא דנגיעת של שוחד, לא של ממון, רק נגיעה של רצון של ניצוח, זה היא מסורתם כידוע ואין להאריך בזה, וכבר כתב בשו"ת שואל ומשיב³ דנגיעה של ניצוח יותר חמור מנגיעת ממון,

ולסיומא דמילתא אכתוב מה שאמרתי ביום הצלה של איתן אדונינו מרן רביה"ק זי"ע כ"א כסליו, בעת סעודת הודאה להודות לאל יתברך, לשאלת רבים למה כשיש רבנים המחמירים שלא לאכול עוף שלנו אף כי בטעות יסודם, עכ"ז הלא המה מחמירים בכל מקום, וא"כ כשיש צד להחמיר, למה לא נעמוד על אותו הצד של המחמירים הללו, וכמה וכמה אנשים דפקו על דלתי בשאלה זו. ותשובת הדבר פשוט וברור משני צדדין, א' שאין זה חומרא רק קולא כמו שחזינו וראינו אצל העוף החדש שלא נתברר מסורתו והתירו אותו, ועוד לא הספיקו בזה אלא אף באופן שבא בחששות גדולות בשאלות חמורות של טריפות, עכ"ז התירוהו, כיון שהם מחמירים מותר להם להקל בכמה וכמה חששות, כמו שכבר ראה ראינו במלגלגים בשאר ענינים שקמו אנשים בלבוש מעוטף בטלית של צביעות, וקורין לה שם חדש "חומרות", וכל מגמתם ותכלית שלהם שלא לסמוך על דורות הקודמים, וטהור בעיניהם

² וז"ל: וראוי לנהוג כו'. כתב ב"י ונכון להתנות ולומר שאינו מקבל עליו דבר זה בתורת חובה דשמא לא יזדמן לו פעם א' כ"כ מים לא יצטרך להחמיר כמנהגו וכן ראוי להתנות בכל דבר שאדם רוצה להחמיר על עצמו עכ"ל, ונראה דיש חשש בחומרא זאת מפני הרואים שיסברו שעיקר הדין כן הוא, ולפעמים יראו אחרים שאין נוטלין אלא כפי הדין, ויאמרו עליהם שאוכלין בלא נטילה כראוי ויהיה כב' תורות ח"ו בעיניהם, ותו דיוציאו לעז עליהם כדאיתא פ"ק דגיטין לענין שאין לעשות חומרא בגט, וכן איתא באשר"י פ"ק דפסחים בענין ברכה דעל ביעור חמץ שי"ל כן אע"ג דטפי עדיף לומר לבער, לפי שצריך להודיע שג"ז שפיר ולא יטעו לומר אם בירך כך לא יצא הבאתיו לקמן סי' קס"ז ס"ב. ע"כ נ"ל שגם הש"ע לא כתב כן אלא אם הוא בפ"ע לא בפני רבים, ולעד"נ דהמיקל בכ"מ בזה לא הפסיד, כיון שקי"ל הלכה כדברי המיקל בנט"י כדאיתא סימן ק"ס סי"א, ואין זה בכלל אנא משאי מלא חפני מיא כו' דשם מיירי במקום נטילה משא"כ שלא במקום נטילה כנלע"ד.

³ וכמ"ש הרא"ם בתשו' (סי' כ"ד) וז"ל דהרי אפי' אוהב ושונא כשרים להעיד, ואין זה אלא מפני שאינם חשודים להעיד שקר בעבור האהבה והשנאה לעבור על אזהרת לא תענה בריעך עד שקר, והא דפסילי לדין לא מפני שהם חשודים להטות הדין, אלא מפני שענין הזכות והחובה מבצבץ באדם בלא כיון רשע שאפי' האהבה מועטת לבו נוטה לזכות ובשנאה מועט לבו נוטה לחובה עכ"ל, ובשו"ת מהרש"ל (סי' ל"ג) כתב דאף שמדינא אוהב ושונא כשרים להעיד, אבל לולי דמסתפינא מרבתי וחבירי אמינא דשונא גמור פסול להעיד ע"ש, ובתומים (סי' ל"ג סק"כ) שקיל וטרי הרבה בדברי המהרש"ל ונראה דגם הוא נוטה לזה, והטעם כתב בשו"מ (מהדורא א' ח"א סי' נ"ג) דאהבת הניצוח והשנאה היא נגיעה יותר גדולה מנגיעת ממון.

ובוודאי לא יחזרו בהם כפי אשר העתקתי בספרי משו"ת בית אברהם בקונטרס משפט שלו' אחר שהאריך בהיתר העופות כותב שם וז"ל, וידעתי כי יש מקום תפיסה עלי על צאתי מן הדרך הישרה לבלתי הוציא דבר למשפט וכ"ש לתתו בדפוס עד שישאו ויתנו תחלה החכמים החולקים בו בינם לבינם, וזה מדרכי התורה ומיראת החכמים, אך הנה אין מנהג חכמים בזה אלא כדי לעמוד על האמת, ואני רואה כי אלה החכמים שאסרו ואעפ"י שהם גדולים בחכמה ומוחזקים בחסידות ולא הוחזקו לישא חרפה אפי' על עצמם, מ"מ כבר נעשו נוגעים בדבר המשפט הזה אחרי שכבר עשו מעשה והכריזו במקלות והעבירו קול בבתי כנסיות על אסור דבר זה, כמו שהאריך בענין כיוצא בזה הרלב"ח בתשובותיו בראש אגרת הסמוכה בסוף הספר, (דמשוו להו לחכמים שעשו מעשה בהוראה נוגעים בדבר משום דאית להו כסופא למיהדר בהו, והביא שם ראיות לדבר וכתב שאפי' באמוראים אשכחן דכותי' ע"ש), וכיון דהוי נוגעים בדבר ודאי תו לא חזו זכותא להיתרא ומה בצע בהתוכחי עמהם אחרי אשר ידעתי כי הם יעמודו על דעתם ואינו רואה מוכיח זה אלא מחלוקת שאינה לש"ש (היפך שם הקונטרס הזה שנקרא משפט שלו'), על כן נתתי דברי בדפוס ואתם החכמים המעיינים תכתרו אמת ומשפט שלום שפטי בשעריכם שערים המצוינים בהלכה, עכ"ל.

לומר שהקודמים ח"ו טעו או נכשלו באיסור כהנה וכהנה, ודבר זה ישתקע ולא יאמר בזה, והוא עקירת כל התורה כולה ח"ו, ובוודאי אלו העוקבים לילך ולבקש מקומות אשר לא שערום אבותינו אין להם סייעתא דשמיא, והמכשולות באים להם ע"י שבטחו בכח נפשם ואין להם עזר אלקי כמו שהארכתי בספרי פוקח עורים בארוכה, ולהיות כי הוא מחמיר נופל בחששות ומתיר אסורים שלא עלה על הדעת של שום רב כידוע ומפורסם, ע"כ באמת לאמיתו אין המה מחמירים אלא קלים המקילים באיסורים, ולא אוכל להעמיד עצמי לצד של מקילים כאלו, וקורא אני עליהם מקרא שכתב כי שנים רעות¹ עשה עמי, אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות נשברים, ותחת קבלת אבות ומסורת בית ישראל, בנו להם חזקת כשרות לפי דעת גוים חוקרים וכופרים כאשר הארכנו בספרי, והעתקתי דברי שו"ת החבצלת השרון² תנינא יו"ד סימן כ"ו עיי"ש.

¹ ופירוש רש"י, שנים רעות. אם המירו יראתם בכיוצא בה יש כאן רעה אחת ועכשיו שאותי עזבו שאני מקור מים חיים, ללכת אחרי העכו"ם שהם כבורות של מים מכונסין ונשברין ונסדקין ומימיהם נבלעים בסדקיהם, הרי שנים רעות.

² מה דמחו ליה אמוחא של שו"ב אחד שרצה להשתמש בדעת חכמי אומות העולם בזה, ומכח זה רצה להתיר גם אוזות הבר מטעם שהם מין אחד עם אוזות הבייתים. וזה לשונו. - והנה אשר כתב שמקודם שאעייין בקונטרסו אקרא את ההעתיקה בשפת אשכנז מחכמי הטבע שכתבו בזה בעניני העופות. ונראה שכ"ת עשה לו זה ליסוד מוסד, ועל פיהם עשה כטועים את כל חכמי הדור גאוני עולם שלפנינו שהרעישו עולם בעניני עופות הגדולים קאבריצער, ומהם הגאון מהרש"ק מבראדי והגה"ק מסאנדז והגאון בית שלמה וכהנה וכהנה אדירי התורה ארזי הלבנון, ולפי דעת כת"ה כולם טעו, ומבטל דבריהם נגד חכמי הטבע. ואנכי לא כן עמדתי, וכלל גדול בידינו שאין אנו סומכים אף על הרופאים רק בסכנת נפשות משום דספק נפשות להקל ואף נגד הרוב חוששין למיעוטא בסכנת נפשות, לכך חוששין גם לדבריהם, אבל לא להקל על דברי תורה.

והנה פגיעתו בכבוד כל גדולי התורה הנ"ל גרם לו שחשד בכשרים לומר שטעו, ולקה בגופו שהוא טעה לגמרי בענין זה. דהנה כל המציאה שמצא בההעתיקה מחכמי הטבע הוא שיש מינים חלוקים, כמו מיני תרנגולים אווזים וכדומה, ויש במין א' ראססען חלוקים שנעשו על ידי הרכבה, וכולם מין אחד הם. וכמו שכתב שיש ביונים לבד יותר מה' מאות מינים. והנה מי יאמר לו שאנו מכחישים זאת, והרי הוא ש"ס מפורש חולין (ס"ג ע"ב) דמאה מיני עופות טמאים יש במזרח וכולם מין איה הם. וכן מפורש בתורה העורב למינהו, ודרשו מזה חז"ל לרבות כל מיני עורב.

ועם כל זה אשאלהו וכי לא מוכרח הוא להודות דאם נמצא ראססען אחת שאין לה סימני טהרה שהיא אסורה אף שהיא ממין הטהור, דאי אפשר לו להכחיש ש"ס מפורש בתרנגולא דאגמא בחולין (ס"ה ע"ב) ונדה (נ' ע"ב) דאסור, ובין לתירוצי ראשון שבתוספות שם שמין אחד הם לגמרי, ובין לתירוצי השני שבתוספות שם דתרנגול ותרנגולתא דשם שני מינים הם, על כל פנים נכנסים שניהם בסוג מין תרנגולים, דשמם מוכיח עליהן, רק בעל כרחו הכוונה דהם ראססען חלוקים, ואפילו הכי התרנגול שאין לו סימני טהרה אסור. וכן מבואר בש"ס נדה הנ"ל דתרנגול ברא הוא עוף טמא, והרי כ"ת כותב שגם עוף בייתי שלנו מקורו מעוף יערי, ומהאי טעמא מביא בשם בית דין מאמשרדס להתיר ווילדע גענו וכדומה (אף שהמנהג הוא להיפך). ובעל כרחו תרנגול ברא דקאמר הש"ס דהוא עוף טמא הוא משום שאין לו סימני טהרה. ומוכח מזה דאף בסוג מין אחד נמצא שחלוקים, שיש מהן שיש להם סימני טהרה, ויש שאין להם, וחכמי הטבע לא יכחישו זאת, דכמו דחלוקתן בראססען על ידי הרכבה גורמת כמה שינוים בגופם, כן יכול לגרום אשר ראססען אחד יהיה להם סימני טהרה וראססען אחד לא, אף שהם תחת סוג מין אחד.

ואם כן הרי כל עיקר שאין אנו סומכים על סימנים רק על המסורת, הוא מטעם שכתב הרשב"א בחידושי חולין משום דאין אנו בקיאים בסימני טהרה אין אנו סומכים רק על מסורת, אם כן גם כשבאה לפנינו ראססען חדשה, ואנו צריכים שיהיו להם סימני טהרה, דבלא סימני טהרה אי אפשר להתיר שום עוף בעולם, דאין לנו אלא מה שאמרו חז"ל דבסימני טהרה תליא מילתא, וכיון דאין אנו בקיאים בסימני טהרה איך אפשר לנו להתיר שום ראססען חדשה הבאה לפנינו בלי מסורת אף שהיא מסוג מין טהור, דהרי כבר ביררנו דבמין אחד גם כן יש מהם שיש להם סימני טהרה, ויש שאין להם, כמו תרנגולא דאגמא ותרנגולתא דאגמא ותרנגול ברא, ולזה אנו מודים דחלוקת הראסען על ידי הרכבה או שאר דבר גורמת השינוי גם בסימני טהרה, וכל דבר שנתחדש ונשתנה יצא מחזקתו הראשונה כמבואר בכמה מקומות בש"ס, וממילא צריכין אנו לבדוק בסימני טהרה, ואין אנו בקיאים.

ומוכרחים לסמוך רק על המסורת, והמסורת להקל באה, דאנו סומכין כיון דאכלו אותם בעלי תורה וודאי אחת משתי אלו, או דקיימא לן כתירוצי השני שבתוספות נדה הנ"ל דגם בעוף אמרינן היוצא מטהור טהור כמו גמל או פרה, ואם כן אמרינן ודאי ידעו דהרכבת אותה הראססען נעשה על ידי שני מיני עופות טהורין בין הזכר ובין הנקיבה לדעת האוסרין זה וזה גורם בד"י, או אף לתירוצי הראשון שבתוספות נדה דבעוף לא אמרינן היוצא מטהור טהור, מכל מקום אמרינן מדאוכלין אותם ודאי מקובל בידם מאבותיהם ואבות אבותיהם עד חכמי הש"ס שיש להם סימני טהרה, ובלי מסורת כזאת אי אפשר לנו לאכול שום עוף מראססען חדשה.

ואם כן מה ראייה מביא לנו כ"ת מחכמי הטבע, אחר דהתורה גזרה עלינו דכל מין עוף שבעולם אינו נאכל רק בסימני טהרה, ואם אין אנו בקיאים צריכין למסורת.

אבל באמת אפילו אם יאמר אדם שבודאי לא יאכל מהעוף החדש, אבל מותר להחמיר על עצמו שלא לאכול מהעופות שנוהגים לאכול בכל תפוצות ישראל, ויאכל רק בשר בהמה וכדומה, וכי אין רשאי להחמיר על עצמו, והתשובה על זה הוא, כיון שאין שום מקום להחמיר, ואין בו שום פקפוק, אסור לך לעמוד עצמינו עמם, כמו שמצינו בזה סמך מן התורה בפרשה זו שאנו עומדין בה פרשת וישב, שהשבטים שבטי י-ה התווכחו עם יוסף הצדיק באם מפרכסת מותר כמבואר ברא"ם ובפרשת דרכים בדרך ארוכה, שהשבטים סברו דיש להם דין ישראל ויוסף הצדיק החמיר בזה, וכ"כ בא לידי מחלוקת שדנו אותו למיתה, ולכאורה הדבר צריך תלמוד וקשה להולמה, וכי לא הי' אפשר בידם של שבטי י-ה להחמיר על עצמן ולעמוד עצמן על הצד של המחמירים של יוסף הצדיק גאון ישראל וקדושו, וכי הי' מצוה לאכול מפרכסת, ולמה לא החמירו בדבר, אבל הדבר הברור בזה הוא שאם עפ"י תורה מותר וכן הוא הדין, אין שום צד להחמיר, ואדרבה יותר טוב לברר הענין ולא לצדד לחומרא, ולכן השבטים שביררו שכן הוא הדין לא נטו מדרכם להחמיר.

וכן מבואר בשו"ע סי' קנ"ח לומר ברכת המוציא לחם מן הארץ, אף שמוציא לכו"ע יותר טוב דוודאי להבא משמע, ובלשון הרא"ש בפ"ק דפסחים, ובלשון הר"ן ז"ל בשם הראב"ד, שכתבו דמה שמברכין על ביעור חמץ ולא לבער היינו משום דאמרין בברכות (ל"ח ע"א) לענין המוציא או מוציא דיותר יש לברך המוציא משום דמברכותיו של אדם ניכר אם הוא תלמיד חכם, דלעולם יש להשמיע חידוש בענין הברכות עי"ש באריכות. וא"כ כיון שהעוף שאנו אוכלים אין בו שום פקפוק, וכל הערעורים בטלים ומבוטלים, אין כאן שום מקום להחמיר, ולהיות מצד המחמירים.

קצרתי עד מאוד במקום שאמרו להאריך שאין בכחי עתה להאריך, והשי"ת יעזור שיהא לך סייעתא דשמיא להוציא הדבר לאמיתו ולהאכיל לבני ישראל מאכלות כשירות, ושלא להתפטם באיסור חלילה, שזה גורם קלקול באמונה, וכמ"ש הרמב"ם באיגרת המובא בספרי התולדות, ויתן לך השי"ת כח בבריות גופא ונהורא מעליא, ונזכה כלנו יחד לביאת גו"צ בב"א.

ועזבאעה"ח כ"ד לחודש כסליו ערב חנוכה תש"פ לפ"ק

פה קרית יואל יע"א

חק' מאיר יודא טענענבוים

אבדק"ק נמע שורק ד'משאמה